

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА і РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВО»

(для студентів 1 курсу денної та заочної форм навчання галузі знань 1401
«Сфера обслуговування», напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна
справа»)

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Право» (для студентів 1 курсу денної та заочної форм навчання галузі знань 1401 «Сфера обслуговування», напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: М. В. Євтушенко. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 28 с.

Укладач: М. В. Євтушенко

Рецензент: канд. юрид. наук А. В. Науменко

Рекомендовано кафедрою правового забезпечення господарської діяльності, протокол № 8 від 27 квітня 2012 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1. Мета, предмет і місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	13
1.4. Рекомендована основна навчальна література	14
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни	14
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	16
2.1. Тематичний план навчальної дисципліни	16
2.2. Зміст навчальної дисципліни за змістовними модулями	17
2.3. План проведення лекційних занять	18
2.4. План проведення практичних занять	21
2.5. Самостійна навчальна робота студента	23
2.6. Система поточного і підсумкового контролю знань студентів ..	24
2.7. Рекомендована література	25

ВСТУП

Ті зміни, які відбуваються в соціально-економічній сфері останнім часом, безпосередньо стосуються кожного громадянина нашої країни, і тому потребують підготовки високваліфікованих фахівців.

В умовах демократизації українського суспільства особливо важливого значення набувають формування, розвиток і закріплення нового мислення, виховання загальної правової культури, високої професійності при вирішенні різноманітних завдань, вироблення почуття відповідальності, справедливості, поваги до закону. Належне засвоєння основних принципів права, правильне його тлумачення і застосування на практиці – все це становить основу майбутньої професійної діяльності.

Мета дисципліни «Право» є формування цілісної системи знань та навичок з українського правознавства, сформованого на базі сучасних досягнень юридичної науки, надання знань щодо питань громадянства, загальної теорії суспільства та держави, держави та права, з природної сутності держави й права, їх форм, з питань співвіднесення цивільного суспільства і держави, основних прав і свобод людей й громадян України, безпосередньої та представницької демократії, й форм державного і територіального устрою України, системи органів держави, місцевого самоуправління, а також засвоєння правових основ таких галузей законодавства як: цивільного, трудового, шлюбно-сімейного законодавства та інших галузевих юридичних наук.

Мета вивчення дисципліни «Право» забезпечити підготовку студентів до різних форм аудиторних занять і самостійної роботи з вивчення програми навчального курсу. З метою конкретизації конкретних положень передбачається вирішення практичних завдань з окремих тем на практичних заняттях для закріплення одержаних знань.

В процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять, вирішують практичні завдання щодо основних понять правознавства, оцінки законодавчих альтернатив, обґрунтуванню різних стратегій підприємства. Найбільш складні або додаткові питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу курсу є самостійна робота студентів зі спеціальною літературою, нормативними актами з питань законодавчого регулювання економіки.

Програма з навчальної дисципліни «Правознавство» розроблена на основі: Програми нормативних навчальних дисциплін підготовки бакалавра. Галузь знань 1401 «Сфера обслуговування» напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа» 2010 року.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Право» розроблена для студентів напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа».

1.1. Мета, предмет і місце дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Право» - надання широких теоретичних і практичних правових знань студентам, засвоєння найважливіших положень провідних галузей права України, формування правової свідомості та правової культури.

Завданням курсу є: засвоєння основних понять держави і права; формування чіткого уявлення про структури національної системи права; з'ясування особливостей предмета і метода правового регулювання провідних галузей права України; ознайомлення з найважливішими правовими джерелами України та засвоєння їх фундаментальних положень; формування вмінь і навичок самостійного пошуку необхідних нормативно-правових актів та правильного їх використання.

Предмет: правові відносини у суспільстві.

В структурно-логічній схемі підготовки бакалавра є вихідною і передуює вивченню дисциплін професійного блоку.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця наведено в табл. 1.

Таблиця 1 - Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Вихідна	Господарське законодавство

1.2. Інформаційний обсяг (з міст) дисципліни

Модуль 1 ПРАВО

6,0/162; 6,0/194

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ. 1.1. Теорія держави і права. Поняття та ознаки права, джерела права. Конституційне право України.

Основи теорії держави і права.

1. Виникнення держави і права. Теорії походження держави і права. Шляхи та форми походження держави і права. Історичні типи держави.
2. Поняття ознаки та сутність держави. Функції держави та її види. Форма держави. Форма правління. Поняття монархії та республіки.

- Президентська республіка. Парламентська республіка. Змішана республіка. Форма державного устрою. Форма політичного режиму.
3. Механізм держави. Державний апарат. Державний орган: поняття, ознаки, види. Органи законодавчої влади. Органи виконавчої влади. Місцеве управління (самоврядування). Судова влада. Правоохоронні органи.

Поняття та ознаки права, джерела права.

1. Поняття права, його ознаки, функції та принципи. Місце і роль права в системі соціальних норм. Правова система: поняття й структура. Система права як внутрішня організація права. Норма права, її структура та види. Інститут права. Поняття та загальна характеристика галузей права.
2. Джерела права як зовнішня форма його виразу та їх види. Нормативно-правовий акт як основне джерело права України. Закони та підзаконні нормативно-правові акти. Система законодавства. Поняття та форми систематизації законодавства. Правотворення як процес самоорганізації права.
3. Правові відносини, їх ознаки та види. Система правовідносин. Поняття правосуб'єктності суб'єктів правовідносин. Юридичні факти, їх види. Правопорушення: поняття, причини й види юридичної відповідальності. Підстави для притягнення до юридичної відповідальності та звільнення від неї.
4. Правосвідомість та права культура. Правове виховання як засіб підвищення правосвідомості та правової культури. Форми правового виховання.
5. Поняття та ознаки громадянського суспільства та правової держави. Співвідношення громадянського суспільства і правової держави. Основні напрями формування громадянського суспільства і правової держави в Україні.

Конституційне право України.

1. Конституційне право – провідна галузь національного права України. Конституційно-правові відносини та їх зміст. Принципи конституційно-правового регулювання. Норми й інститути конституційного права. Конституція України - основний Закон держави. Порядок введення в дію Конституції України і внесення змін до неї. Зміни до Конституції України від 8 грудня 2004р.
2. Загальні засади конституційного ладу України. Форма правління України. Статус Автономної Республіки Крим. Форма політичного режиму України. Державна символіка України.
3. Громадянство України як інститут конституційного права. Принципи громадянства України. Поняття та підстави набуття і припинення громадянства України. Органи і посадові особи, уповноважені розглядати

- питання про громадянства України. Правовий статус іноземців і осіб без громадянства в Україні. Статус біженців в Україні.
4. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Співвідношення понять «людина», «особа», «громадянин». Поняття конституційно-правового статусу, його зміст і структура. Конституційні громадянські (особисті), політичні, соціально-економічні та культурні (духовні) права і свободи людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини і громадянина. Гарантії забезпечення конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина.
 5. Народовладдя в Україні та форми його здійснення. Інститути безпосередньої і представницької демократії. Референдум та його види. Виборче право, його принципи. Види виборчих систем. Виборча система України. Виборчий процес в Україні.
 6. Загальна характеристика системи органів державної влади в Україні. Верховна Рада України - єдиний орган законодавчої влади. Порядок формування, склад, повноваження Верховної Ради України та їх припинення. Основна організаційна форма роботи і процес законотворчої діяльності Верховної Ради України. Конституційно-правовий статус Президента України. Порядок обрання Президента України, його повноваження та їх припинення. Система органів державної виконавчої влади. Порядок утворення, склад і повноваження Кабінету Міністрів України. Центральні та місцеві органи виконавчої влади: склад, структура, завдання і повноваження. Судова влада в Україні. Конституційний Суд - єдиний орган конституційної юрисдикції. Загальна характеристика системи судів загальної юрисдикції.
 7. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні: поняття: принципи здійснення. Система місцевого самоврядування: повноваження, порядок формування й організація функціонування.

ЗМ. 1.2. Фінансове, цивільне, сімейне, господарське, житлове, трудове та право соціального захисту України. Екологічне та земельне право України.

Фінансове право України.

1. Поняття і предмет регулювання фінансового права України.
2. Бюджет і бюджетна система України. Бюджетний процес і його стадії. Державний бюджет України. Формування місцевих бюджетів.
3. Правові засади податкової політики в Україні. Податкове законодавство України. Система оподаткування. Поняття та види податків. Прибутковий податок з фізичних осіб. Поняття зборів та мита. Платники податків та об'єкти оподаткування. Відповідальність за

4. Законодавство України про банки і банківську діяльність. Правовий статус банків. Банківські об'єднання. Національний банк України, його функції.

Цивільне право України.

1. Поняття, принципи, функції і система цивільного права України. Предмет цивільного права. Зміст і види майнових та особистих немайнових відносин. Загальна характеристика джерел цивільного законодавства України. Цивільний кодекс України.
2. Система цивільних правовідносин. Поняття суб'єкта цивільних правовідносин та їх цивільні правосуб'єктності. Цивільна правоздатність і дієздатність фізичної особи. Особисті немайнові права фізичної особи. Ознаки, види, порядок утворення та припинення діяльності юридичної особи. Об'єкти цивільних правовідносин. Зміст цивільних правовідносин.
3. Поняття правочину та їх видів. Умови укладення правочину. Форми правочину та вимоги до їх укладання. Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону. Поняття та підстави представництва. Представництво за довіреністю.
4. Поняття, суб'єкти та зміст права власності в Україні. Загальна характеристика форм власності. Право інтелектуальної власності в Україні. Захист авторських прав. Захист прав споживачів. Цивільно-правові засоби захисту прав покупців. Правила торговельного й побутового обслуговування споживачів.
5. Зобов'язальне право. Підстави виникнення та припинення зобов'язань. Цивільно-правові договори: поняття, форми, умови укладання. Класифікація договорів. Недоговірні зобов'язання.
6. Спадкове право. Спадщина як об'єкт спадкового права. Суб'єкти спадкового права. Спадкування за кордоном і за заповітом. Скасування та зміна заповіту. Визнання заповіту недійсним. Порядок відкриття і приймання спадщини.
7. Захист цивільних прав особи та його способи. Поняття та строки позовної давності. Способи захисту права власності. Речово-правові та зобов'язально - правові позови. Поняття цивільно-правової відповідальності та її види.

Сімейне право України.

1. Поняття та предмет сімейного права. Джерела сімейного права. Поняття сім'ї. Суб'єкти сімейних правовідносин. Поняття шлюбу. Заручини. Умови укладання і підстави припинення шлюбу. Розірвання шлюбу органами РАЦСу. Судовий розгляд прав про розірвання шлюбу. Визнання шлюбу недійсним. Порядок реєстрації та припинення шлюбу.
2. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Право особистої приватної та спільної сумісної власності. Права та обов'язки подружжя зі

- взаємного утримання. Умови та порядок укладання шлюбного договору. Підстави визнання шлюбного договору недійсним.
3. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки матері, батька і дитини. Права та обов'язки батьків і дітей зі взаємного утримання.
 4. Влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. Усиновлення, опіка, піклування, патронат: поняття, зміст відносин, порядок встановлення та скасування.
 5. Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів. Обов'язки по утриманню інших членів сім'ї та родичів.
 6. Застосування сімейного законодавства України до іноземців та осіб без громадянства. Застосування законів іноземних держав та міжнародних договорів в Україні.

Господарське право України.

1. Поняття господарського права. Загальна характеристика господарського права.
2. Господарські правовідносини.
3. Суб'єкти господарювання. Їх ознаки та види. Державні підприємства та їхній правовий статус.
4. Підприємницька діяльність. Поняття, види, припинення здійснення, організаційно-правові форми. Суб'єкти підприємницької діяльності. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності. Монополізм і конкуренція у підприємницькій діяльності.
5. Правові основи інвестиційної діяльності в Україні. Порядок здійснення та припинення інвестиційної діяльності. Особливості режиму іноземних інвестицій.
6. Поняття і суб'єкти банкрутства. Умови і порядок визнання юридичних осіб банкрутами.
7. Господарські спори. Особливості господарського судочинства. Оформлення претензій, пропозицій, позовних заяв, відповідей і відзивів на них.

Житлове право України.

1. Поняття житлового права. Житловий кодекс України. Поняття та види житлового фонду. Соціальне житло.
2. Право громадян на житло і форми його реалізації. Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків. Житлові права та обов'язки. Договір найму житлового приміщення.
3. Користування гуртожитками. Користування службовими житловими приміщеннями.
4. Право власності на житло. Правове регулювання приватизації державного житлового фонду.
5. Відповідальність за порушення житлового законодавства.

Трудове право та право соціального захисту України.

1. Поняття і система трудового права України. Предмет правового регулювання трудового права. Суб'єкти й об'єкти трудових правовідносин. Характеристика джерел трудового права.
2. Поняття трудового договору. Колективний і трудовий договори: зміст, форма, сторони, їх укладання. Порядок укладання трудового договору. Особливості укладання контракту та його зміст. Підстави і порядок припинення трудового договору. Підстави припинення трудового договору з ініціативи працівника. Підстави припинення трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Переведення на іншу роботу: підстави і порядок.
3. Поняття і види робочого часу і часу відпочинку. Особливості праці жінок та молоді. Особливості трудових правовідносин за участю неповнолітніх осіб.
4. Трудова дисципліна. Поняття дисциплінарної відповідальності. Види дисциплінарних стягнень. Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації та її види.
5. Індивідуальні і колективні трудові спори. Порядок розгляду трудових спорів.
6. Поняття соціального захисту та його види. Пенсійне забезпечення і Україні та його види. Соціальний захист сім'ї та дитинства. Основи соціальної політики держави щодо громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Соціальний захист інвалідів, ветеранів війни і праці, інших громадян похилого віку, військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ,

Екологічне та земельне право України.

1. Поняття та система екологічного права. Джерела екологічного права. Правова охорона навколишнього природного середовища. Екологічні права та обов'язки громадян.
2. Природноресурсове право. Право власності на природні ресурси. Право природокористування, його види. Правовий режим використання надр і атмосферного повітря, водних і лісових ресурсів, рослинного і тваринного світу. Права та обов'язки природо користувачів.
3. Природоохоронне право. Правові засоби охорони надр і атмосферного повітря, водних і лісових ресурсів, рослинного і тваринного світу. Законодавство про природно-заповідний фонд України. Червона книга України. Правовий режим використання та охорони курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон.
4. Право екологічної безпеки. Організаційно-правові форми забезпечення екологічної безпеки виробництва.
5. Правопорушення в галузі екології. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.

6. Поняття земельного права та предмет правового регулювання. Земельне законодавство України. Види земель та їх правовий статус. Право власності на землю (земельну ділянку). Суб'єкти права власності на землю. Форми власності на землю. Відносини землекористування. Земельний сервітут. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб і для забудови. Найм (оренда) земельної ділянки. Набуття і реалізація права на землю в Україні. Підстави припинення права власності на земельну ділянку. Захист прав громадян і юридичних осіб на землю. Земельні спори.
7. Правова охорона земельних ресурсів. Управління в галузі використання й охорони земель. Відповідальність за порушення земельного законодавства.

ЗМ. 1.3. Адміністративне та кримінальне право України. Судові та правоохоронні органи України.

Адміністративне право України.

1. Поняття і предмет адміністративного права. Адміністративне право і державне управління. Адміністративні правовідносини. Джерела адміністративного права України.
2. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки, склад.
3. Адміністративна відповідальність суб'єктів адміністративного права. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність. Підстави звільнення від адміністративної відповідальності. Обставини, що помякшують і обтяжують адміністративну відповідальність.
4. Адміністративні стягнення: поняття і види. Порядок накладання адміністративного стягнення. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх.
5. Органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Проведення у справах про адміністративні правопорушення.

Кримінальне право України.

1. Поняття, завдання і функції кримінального права. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Дія кримінального закону у просторі, часі, відносно певних осіб.
2. Структура Кримінального кодексу України. Загальна характеристика розділів Особливої частини Кримінального кодексу України. Диспозиція і санкція кримінально-правової норми.
3. Злочин: поняття, ознаки, склад, види. Стадії вчинення злочину. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця. Співучасть у

злочині, її форми; види співучасників, їх відповідальність. Повторність, сукупність та рецидив злочинів. Обставини, що виключають злочинність діяння.

4. Кримінальна відповідальність: поняття і підстави. Обставини, що викликають відповідальність. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності.
5. Покарання: поняття, мета, види. Призначення покарання. Обставини, що обтяжують і пом'якшують покарання. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість. Примусове лікування. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

Судові та правоохоронні органи України.

1. Судова система України. Поняття й основні принципи судоустрою та судочинства в Україні. Правовий статус суддів. Правові гарантії діяльності суддів.
2. Конституційний Суд - єдиний орган юрисдикції в Україні. Порядок формування складу Конституційного Суду України. Повноваження та принципи діяльності Конституційного Суду України. Конституційне судочинство. Суб'єкти конституційного подання та конституційного звернення.
3. Характеристика системи судів загальної юрисдикції, порядок їх утворення та ліквідації. Принципи спеціалізації та територіальності. Місцеві суди. Система та повноваження апеляційних судів. Вищі судові органи спеціалізованих судів та їх повноваження. Верховний Суд України – найвищий орган у системі судів загальної юрисдикції: склад і повноваження. Цивільне, кримінальне та адміністративне судочинство.
4. Поняття, система і функції правоохоронних органів України. Поняття, система і завдання органів прокуратури України. Поняття, система, завдання і функції органів внутрішніх справ України. Органи державної податкової служби. Служба безпеки України. Митні органи України та інші правоохоронні органи.
5. Поняття і предмет правозахисної діяльності. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та сфера його компетенції. Система органів юстиції України. Принципи діяльності нотаріату та система нотаріальних органів України. Адвокатура в Україні: поняття, форми, та види адвокатської діяльності.

Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи (за робочими навчальними планами денної та заочної форм навчання) наведено в табл. 2.

Таблиця 2 – Розподіл обсягу навчальної роботи студента

Спеціальність, спеціалізація (шифр, аббревіатура)	Всьогок редит / годин	Семестр	Години								Екзамен (семестр)	Залік (семестр)
			Аудиторні	У тому числі			Самостійна робота	У тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр. роб.	КП/КР	РГР		
Готельно-ресторанна справа 6.140101	6,0/162	1	54	36	18	-	162	-	-	-	-	1

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги до студентів при вивченні дисципліни

Дана дисципліна передуює вивченню дисциплін професійного блоку.

В результаті вивчення дисципліни студенту необхідно:

Знати:

- визначення понять і базові категорій, що характеризують елементи механізму правового регулювання (норма права, формальні джерела права, правові відносини, юридична відповідальність тощо);
- форми, функції держави і структурні елементи її механізму;
- перелік профільюючих, спеціальних і комплексних галузей права України, ознаки їх ідентифікації (предмет і метод правового регулювання);
- назви, структура і зміст основних положень найважливіших законодавчих актів України;
- види юридичної відповідальності, їх юридична природа та відмінності;
- складові системи судових і правоохоронних органів, їх призначення;
- основний зміст стадій цивільного, господарського і кримінального процесу.

Студент повинен вміти:

- знаходити в системі законодавства необхідний для вирішення конкретної юридичної ситуації нормативно-правовий акт;
- виокремлювати елементи структури окремої норми права (гіпотезу, диспозицію і санкцію);

- тлумачити зміст норми права, використовуючи базові поняття правознавства;
- аналізувати поведінку суб'єкта права під кутом зору наявності в ній елементів складу правопорушення.

1.4. Рекомендована основна навчальна література з дисципліни

1. Гладкий С. О. Абетка правознавства + [Електронний ресурс]: навч. посібник / С. О. Гладкий, 2005 – Режим доступу: Електронний читальний зал ПУСКУ.
2. Кириченко В. М. Правознавство. Модульний курс / В. М. Кириченко. – К.: Центр учбової літ-ри. 2007. – 328 с.
3. Копмленко О. Л. Правознавство. Кредитно-модульний курс: навч. посіб/ О.Л. Копиленко, Ю. І. Римаренко, Л.І. Мозковий. – К.: Професіонал, 2007. – 400 с.
4. Правознавство: підручник / [А.І. Берлач, С.С. Бичкова, Д.О. Карпенко, А.М. Колодій та ін.]. – К.: Всеукр. Асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 792 с.
5. Правознавство: підручник / за ред. В.В. Копейчикова, А.М. Колодія. – 8-е вид. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 752 с.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни «Право».

Мета вивчення дисципліни «Право» надання широких теоретичних і практичних правових знань студентам, засвоєння найважливіших положень провідних галузей права України, формування правової свідомості та правової культури.

Завдання вивчення дисципліни «Право»: засвоєння основних понять держави і права; формування чіткого уявлення про структури національної системи права; з'ясування особливостей предмета і метода правового регулювання провідних галузей права України; ознайомлення з найважливішими правовими джерелами України та засвоєння їх фундаментальних положень; формування вмінь і навичок самостійного пошуку необхідних нормативно-правових актів та правильного їх використання.

Предмет вивчення дисципліни «Право»: правові відносини у суспільстві.

Аннотация программы учебной дисциплины «Право».

Цель изучения дисциплины «Право» предоставление широких теоретических и практических юридических знаний студентам, усвоение самых важных положений ведущих отраслей права Украины, формирование юридического сознания и юридической культуры.

Задача изучения дисциплины «Право» усвоение основных понятий о государстве и праве; формирование четкого представления о структуре национальной системы права; выяснение особенностей предмета и метода

юридического регулирования ведущих отраслей права Украины; ознакомление с наиболее важными источниками Украины и усвоение их фундаментальных положений; формирование учений и навыков самостоятельного поиска необходимых нормативно-правовых актов и правильного их применения.

Предметом изучения дисциплины «Право»: юридические отношения в обществе.

Annotation of the program of educational discipline " Law".

Purpose of study of discipline " Law": of broad theoretical and practical legal knowledge to students learning the most important provisions of the leading branches of the law of Ukraine, the formation of legal consciousness and legal culture.

Task of study of discipline" Law": mastering the basic concepts of state and law, forming a clear understanding of the structure of the national law, clarify the characteristics of the object and method of legal regulation of the leading branches of the law of Ukraine; acquaintance with the most important legal sources in Ukraine and mastering their basic provisions, development of skills in self-searching necessary regulatory and regulations and the correct use.

Article of study of discipline" Law": legal relations in society.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура робочої програми навчальної дисципліни «Земельне право» наведена в табл. 3.

Таблиця 3 – Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни підготовки магістра	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних до ЄCTS –6,0/162 Самостійна робота: денне навчання: 162; заочне навчання: 194.	Галузь знань 1401 «Сфера обслуговування», <i>Напрямок підготовки</i> 6.140101 «Готельно-ресторанна справа»	Нормативна Рік підготовки 1; Семестр: 1/1
Кількість годин усього 162/194 години за змістовими модулями З.м. 1.1. 38/ 27 годин; З.м. 1.2. 38/27годин; З.м. 1.3. 38/ 27 годин;	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Денне навчання: лекцій 36; практичних занять 18 Заочне навчання: лекцій 10; практичних занять 12
Кількість тижнів викладання дисципліни: 18 Кількість годин на тиждень 3		Вид контролю - залік

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних лекційних занять. Особливе значення в процесі вивчення курсу і закріплення знань відіграє самостійна робота студентів у вивченні нормативних документів, Конвенцій, основної та додаткової літератури. Зазначені види занять розроблені у відповідності до положень Болонської декларації. Дана дисципліна передуює вивченню дисциплін професійного блоку.

2.1. Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни «Право» студент має ознайомитись з програмою дисципліни, її структурою, змістом і обсягом кожного змістового модуля, формами і методами навчання, з усіма видами і методами контролю, знань, методикою їх оцінювання.

Тематичний план дисципліни «Право» складається із змістових модулів, які логічно пов'язані між собою.

Навчальний процес здійснюється в такій формі: лекцій, самостійної роботи студента, контрольних заходів.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни «Право» наведена в табл. 4.

**Таблиця 4 - Структура залікового кредиту навчальної дисципліни
«Право» (денна та заочна форми навчання)**

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем. пр.	Лб	СРС
Модуль 1	6,0/162 6,0/194	36/10	18/12	-	162/194
ЗМ. 1.1. Теорія держави і права. Поняття та ознаки права, джерела права. Конституційне право України.	62,0/114	6,0/2,0	2,0/2,0	-	54,0/60,0
ЗМ. 1.2. Фінансове, цивільне, сімейне, господарське, житлове, трудове та право соціального захисту України. Екологічне та земельне право України.	89,0/114	25,0/4,0	10,0/5,0	-	54,0/60,0
ЗМ. 1.3. Адміністративне та кримінальне право України. Судові та правоохоронні органи України.	63,0/128	5,0/4,0	4,0/5,0	-	54,0/74,0

2.2. Зміст навчальної дисципліни за змістовими модулями

Модуль 1 Право

ЗМ 1.1. Основи теорії держави і права. Поняття та ознаки права, джерела права. Конституційне право України.

Основи теорії держави і права. Виникнення держави і права. Теорії походження держави і права. Поняття ознаки та сутність держави. Функції держави та її види. Форма держави. Механізм держави. Державний апарат. Державний орган: поняття, ознаки, види. Органи законодавчої влади. Органи виконавчої влади. Місцеве управління (самоврядування). Судова влада. Правоохоронні органи.

Поняття та ознаки права, джерела права. Поняття права, його ознаки, функції та принципи. Місце і роль права в системі соціальних норм. Правова система: поняття й структура. Джерела права як зовнішня форма його виразу та їх види. Нормативно-правовий акт як основне джерело права України. Правові відносини, їх ознаки та види. Система правовідносин. Правосвідомість та права культура. Поняття та ознаки громадянського суспільства та правової держави.

Конституційне право України. Конституційне право – провідна галузь національного права України. Загальні засади конституційного ладу України. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Народовладдя в Україні та форми його здійснення. Загальна характеристика системи органів державної влади в Україні. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні: поняття: принципи здійснення.

ЗМ. 1.2. Фінансове, цивільне, сімейне, господарське, житлове, трудове та право соціального захисту України. Екологічне та земельне право України.

Фінансове право України. Поняття і предмет регулювання фінансового права України. Бюджет і бюджетна система України. Бюджетний процес і його стадії. Правові засади податкової політики в Україні. Податкове законодавство України. Система оподаткування. Поняття та види податків.

Цивільне право України. Поняття, принципи, функції і система цивільного права України. Предмет цивільного права. Зміст і види майнових та особистих немайнових відносин. Загальна характеристика джерел цивільного законодавства України. Цивільний кодекс України.

Сімейне право України. Поняття та предмет сімейного права. Джерела сімейного права.

Господарське право України. Поняття господарського права. Загальна характеристика господарського права. Господарські правовідносини. Підприємницька діяльність.

Житлове право України. Поняття житлового права. Житловий кодекс України. Право громадян на житло і форми його реалізації. Житлові права та обов'язки. Договір найму житлового приміщення.

Трудове право України та право соціального захисту. Поняття і система трудового права України. Предмет правового регулювання трудового права. Суб'єкти й об'єкти трудових правовідносин. Характеристика джерел трудового права.

Екологічне право України. Поняття та система екологічного права. Джерела екологічного права. Правова охорона навколишнього природного середовища. Екологічні права та обов'язки громадян. Право екологічної безпеки.

Земельне право України. Поняття земельного права та предмет правового регулювання. Земельне законодавство України.

ЗМ. 1. 3. Адміністративне та кримінальне право України. Судові та правоохоронні органи України.

Адміністративне право України Поняття і предмет адміністративного права. Адміністративне право і державне управління. Адміністративні правовідносини. Джерела адміністративного права України. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки, склад.

Кримінальне право України Поняття, завдання і функції кримінального права.

Судові та правоохоронні органи України. Судова система України. Поняття й основні принципи судоустрою та судочинства в Україні. Поняття і предмет правозахисної діяльності.

2.3. План лекцій

План проведення лекційних занять з навчальної дисципліни «Право» наведено в табл.5.

Таблиця 5 - План проведення лекційних занять (денна та заочна форми навчання)

Назва теми	Перелік питань	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Модуль 1. Право			
ЗМ 1.1. Основи теорії держави і права. Поняття та ознаки права, джерела права. Конституційне право України.			
Основи теорії держави і права	Виникнення держави і права. Теорії походження держави і права. Поняття ознаки та сутність держави. Функції держави та її види. Форма держави. Механізм держави	2,0/1,0	Основна [1-17] Додаткова [1 -17]
Поняття та ознаки права, джерела права	Поняття права, його ознаки, функції та принципи. Джерела права як зовнішня форма його виразу та їх види. Нормативно-правовий акт як основне джерело права України	2,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [1 -17]
Конституційне право	Конституційне право – провідна галузь національного права України. Загальні засади конституційного ладу України. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина	2,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [1 -17]
ЗМ 1.2. Фінансове, цивільне, сімейне, господарське, житлове, трудове та право соціального захисту України. Екологічне та земельне право України			
Фінансове право	Поняття і предмет регулювання фінансового права України. Бюджет і бюджетна система України. Бюджетний процес і його стадії. Правові засади податкової політики в Україні	3,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [1]
Цивільне право	Предмет цивільного права. Зміст і види майнових та особистих немайнових відносин. Загальна характеристика джерел цивільного законодавства України. Цивільний кодекс України	4,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [1, 2]
Сімейне право	Поняття та предмет сімейного права. Джерела сімейного права	3,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [1]

1	2	3	4
Господарське право	Поняття господарського права. Загальна характеристика господарського права. Господарські правовідносини. Підприємницька діяльність	3,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [6, 10 -11]
Житлове право	Поняття житлового права. Житловий кодекс України. Право громадян на житло і форми його реалізації. Житлові права та обов'язки. Договір найму житлового приміщення	3,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [1]
Трудове право	Поняття і система трудового права України. Предмет правового регулювання трудового права. Суб'єкти й об'єкти трудових правовідносин. Характеристика джерел трудового права	3,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [4, 12 -17]
Екологічне право	Поняття та система екологічного права. Джерела екологічного права. Правова охорона навколишнього природного середовища. Екологічні права та обов'язки громадян. Право екологічної безпеки	3,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [1]
Земельне право	Поняття земельного права та предмет правового регулювання. Земельне законодавство України	3,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [1]
ЗМ. 1.3. Адміністративне та кримінальне право України. Судові та правоохоронні органи України			
Адміністративне право	Поняття і предмет адміністративного права. Адміністративне право і державне управління. Адміністративні правовідносини. Джерела адміністративного права України	2,0/1,0	Основна [1-17] Додаткова [5]
Кримінальне право	Поняття, завдання і функції кримінального права.	1,0/1,0	Основна [1-17] Додаткова [1]
Судові та правоохоронні органи України	Судова система України. Поняття й основні принципи судоустрою та судочинства в Україні. Поняття і предмет правозахисної діяльності	2,0/2,0	Основна [1-17] Додаткова [5 -7]

2.4. План проведення практичних занять (денна та заочна форми навчання)

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямована на формування системи практичних знань з проблем становлення, розвитку сучасної науки в Україні.

В процесі проведення практичного заняття студенти розглядають як теоретичні питання, так і вирішують ситуативні задачі різного рівня складності. План проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Право» наведено в табл.6.

Таблиця 6 - План проведення практичних занять

Назва теми	Перелік питань	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Модуль 1. Право			
ЗМ 1.1. Основи теорії держави і права. Поняття та ознаки права, джерела права. Конституційне право України			
Основи теорії держави і права	Виникнення держави і права. Теорії походження держави і права. Поняття ознаки та сутність держави. Функції держави та її види. Форма держави. Механізм держави	1,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [1 -17]
Поняття та ознаки права, джерела права	Поняття права, його ознаки, функції та принципи. Джерела права як зовнішня форма його виразу та їх види. Нормативно-правовий акт як основне джерело права України	0,5/1,0	Основна [1-17] Додаткова [1 -17]
Конституційне право	Конституційне право – провідна галузь національного права України. Загальні засади конституційного ладу України. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина	0,5/0,5	Основна [1-17] Додаткова [1 -17]
ЗМ 1.2. Фінансове, цивільне, сімейне, господарське, житлове, трудове та право соціального захисту України. Екологічне та земельне право України			
Фінансове право	Поняття і предмет регулювання фінансового права України. Бюджет і бюджетна система України. Бюджетний процес і його стадії. Правові засади податкової політики в Україні	1,0/1,0	Основна [1-17] Додаткова [1]

1	2	3	4
Цивільне право	Предмет цивільного права. Зміст і види майнових та особистих немайнових відносин. Загальна характеристика джерел цивільного законодавства України. Цивільний кодекс України	3,0/1,0	Основна [1-17] Додаткова [1, 2]
Сімейне право	Поняття та предмет сімейного права. Джерела сімейного права	1,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [1]
Господарське право	Поняття господарського права. Загальна характеристика господарського права. Господарські правовідносини. Підприємницька діяльність	1,0/0,5	Основна [1-17] Додаткова [6, 10 -11]
Житлове право	Поняття житлового права. Житловий кодекс України. Право громадян на житло і форми його реалізації. Житлові права та обов'язки. Договір найму житлового приміщення	1,0/0,25	Основна [1-17] Додаткова [1]
Трудове право	Поняття і система трудового права України. Предмет правового регулювання трудового права. Суб'єкти й об'єкти трудових правовідносин. Характеристика джерел трудового права	1,0/0,25	Основна [1-17] Додаткова [4, 12 -17]
Екологічне право	Поняття та система екологічного права. Джерела екологічного права. Правова охорона навколишнього природного середовища. Екологічні права та обов'язки громадян. Право екологічної безпеки	1,0/0,25	Основна [1-17] Додаткова [1]
Земельне право	Поняття земельного права та предмет правового регулювання. Земельне законодавство України	1,0/0,25	Основна [1-17] Додаткова [1]
ЗМ. 1.3. Адміністративне та кримінальне право України. Судові та правоохоронні органи України			
Адміністративне право	Поняття і предмет адміністративного права. Адміністративне право і державне управління. Адміністративні правовідносини. Джерела адміністративного права України	1,0/2,0	Основна [1-17] Додаткова [5]
Кримінальне право	Поняття, завдання і функції кримінального права	1,0/1,0	Основна [1-17] Додаткова [1]
Судові та правоохоронні органи України	Судова система України. Поняття й основні принципи судоустрою та судочинства в Україні. Поняття і предмет правозахисної діяльності	2,0/2,0	Основна [1-17] Додаткова [5 -7]

2.5. Самостійна робота студентів

Самостійна робота розрахована на доповнення тих знань, які були отримані на лекції, роботу зі спеціальною літературою, орієнтування студентів на детальне вивчення тих положень національного законодавства України, які вони будуть використовувати у практичній діяльності.

До форм самостійної навчальної роботи студентів занять з дисципліни «Право» можна віднести:

1. Підготовка до практичних занять;
2. Підготовка до проміжного й підсумкового контролю знань;
3. Перевірка кожного студента якості індивідуальних знань за запитаннями до самостійної роботи.

Форми самостійної роботи студентів наведені в табл. 7.

**Таблиця 7 – Самостійна робота студентів
(денна та заочна форми навчання)**

Форми самостійної роботи (за змістовними модулями)	Години	Форма звіту
ЗМ 1.1. Основи теорії держави і права. Поняття та ознаки права, джерела права. Конституційне право України	54/60	
1. Огляд основної та додаткової літератури	10/10	Основна/додаткова
2. Самостійний розгляд питань тем	10/10	Конспект
3. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	10/10	Відповіді у зошиті
4. Підготовка до поточного тестування	10/30	Конспект
ЗМ 1.2. Фінансове, цивільне, сімейне, господарське, житлове, трудове та право соціального захисту України. Екологічне та земельне право України	54/60	
1. Огляд основної та додаткової літератури	10/10	Основна/додаткова
2. Самостійний розгляд питань тем	10/10	Конспект
3. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	10/10	Відповіді у зошиті
4. Підготовка до поточного тестування	10/30	Конспект
ЗМ 1.3. Адміністративне та кримінальне право України. Судові та правоохоронні органи України	54/74	
1. Огляд основної та додаткової літератури	20/10	Основна/додаткова
2. Самостійний розгляд питань тем	20/10	Конспект
3. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	10/20	Відповіді у зошиті
4. Підготовка до поточного тестування	10/34	Конспект
Разом	162/194	

2.6. Система поточного і підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає виставлення балів за всіма формами проведення занять.

Перевірка й оцінювання знань студентів може проводитись у наступних формах:

1. складання проміжного контролю знань за змістовими модулями;
2. складання заліку.

Структура засобів контролю з дисципліни «Право» наведена в табл. 8.

Поточне оцінювання знань студентів може здійснюватися під час лекційних або практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента до складання заліку. Об'єктами поточного контролю виступають: проміжний контроль знань за змістовими модулями, залік.

Проміжний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення ступню знань студентів лекційного змістового модуля і проводиться у вигляді тестування. У відповідності до програми навчальної дисципліни тестування проводиться на останній лекції з кожного змістового модуля. Для оцінювання рівня відповідей студентів використовують наступні критерії оцінювання (табл.8).

Таблиця 8 – Структура засобів контролю з навчальної дисципліни денна форма навчання

Види і засоби контролю (тестування, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
Змістовий Модуль 1.1.	20
Змістовий Модуль 1.2.	20
Змістовий Модуль 1.3.	20
Підсумковий контроль з Модулем 1	
Письмовий	40
Усього за Модулем 1	100

Заочна форма навчання

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль
Виконання та захист контрольної роботи
Підсумковий контроль за МОДУЛЕМ 1
Письмовий залік

2.7. Рекомендована література

Основні джерела

1. Рогожин Й. А. Історія держави і права України [Текст]/ Й. А. Рогожин. - Х.: Основа, 1996.
2. Копиленко О. Л. Держава і право України [Текст]/ О. Л. Копиленко, М. Л. Копиленко; - К.: Либідь, 1997.
3. Кубах А. І. Конспект лекцій з дисципліни "Правознавство" [Текст]/ А. І. Кубах; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Х.: ХНАМГ, 2006.
4. Ківалов С. В. Основи правознавства України [Текст]/ С. В. Ківалов. - Х.: Одісей, 2002.
5. Кульчицький В. С. Історія держави і права України [Текст]/ В. С. Кульчицький. - Львів: Світ, 1996.
6. Лащенко Р. М. Лекції по історії українського права [Текст]/ Р. М. Лащенко - К.: Україна, 1998.
7. Колодій А. М. Основи держави і права [Текст]/ А. М. Колодій. - К.: Либідь, 1997.
8. Копейчиков В. В. Основи конституційного права України [Текст]/ В. В. Копейчиков.- К.: Юрінком, 1997.
9. Пахомов И. Основы государства и права Украины [Текст]/ И. Пахомов. - Х.: ООО "Одисей", 2001.
10. Поникаров В.Д. Правоведение [Текст]/. В. Д. Поникаров, И. В. Ялдин. - Х.: Издат.дом "ИНЖЕК", 2003.
11. Понікаров В. Д. Правознавство [Текст]/. В. Д. Понікаров. - Х.: ВД "ИНЖЕК", 2004.
12. Копейчиков В. К. Правоведение [Текст]/ В. К. Копейчиков. - Юрінком Інтер, 2002.
13. Копейчиков В. В. Правознавство [Текст]/ В. К. Копейчиков. - К.: Юрінком, 2003.
14. Кравчук М. Правознавство [Текст]/ М. Кравчук. - Тернопіль: Карт-бланш, 2003.
15. Настюк М. Правознавство [Текст]/ М. Настюк. - Львів: Світ, 1995.
16. Пилюпенко П. Правознавство [Текст]/ П. Пилюпенко. – Л.: Новий світ. -2006.
17. Настюк М. Основы правоведения Украины [Текст]/ М. Настюк. - Х.: Одиссей , 2004.
18. Мірошніченко А. М. Земельне право України/ А. М. Мірошніченко. – К. Алеута; КНТ; ЦУЛ; 2009. – 712 с.
19. Харитонов О.В. Конспект лекцій з дисципліни «Земельне право»/ О. В. Харитонов. –Х. –ХНАМГ, 2008. – 138 с.

Додаткові джерела

Нормативно-правові акти

1. Конституція України [Текст]: офіц.текст: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.: станом на 1 січня 2011 р.] // Відомості Верховної Ради України. - 1996.-№30.- Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України [Текст]: офіц.текст: за станом на 4 листопада 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003.-№№40-44, Ст. 356.

3. Господарський кодекс України [Текст]: офіц.текст: за станом на 22 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003.-№18, 19-20, 21-22.- С. 144.

4. Кодекс законів про працю [Текст]: офіц.текст: за станом на 3 лютого 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1971.-№ 50.- Ст. 375.

5. Кодекс про адміністративні правопорушення [Текст]: офіц.текст: за станом на 17 лютого 2011 р. // Відомості Верховної Ради України.- 1984.- № 51.- Ст. 1122.

6. Господарський процесуальний кодекс України [Текст]: офіц.текст: за станом на 4 листопада 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1992. №6.- Ст. 56.

7. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст]: офіц.текст: за станом на 17 лютого 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. №№40-41,42. - Ст. 492.

8. Про вибори Президента України [Текст]: [закон України: офіц.текст: за станом на 3 лютого 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1999.- № 14.- Ст. 81.

9. Про правовий статус іноземців [Текст]: [закон України: офіц.текст: за станом на 4 листопада 2010 р. // Відомості Верховної Ради.-1994.- № 23.- Ст.161.

10. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців [Текст]: [закон України: офіц.текст: за станом на 13 січня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України.-2003.- № 31-32.- Ст.263.

11. Про ліцензування певних видів господарської діяльності [Текст]: [закон України: офіц.текст: за станом на 19 жовтня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України.-2000.-№ 36.- Ст.299.

12. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності [Текст]: [закон України: офіц.текст: за станом на 14 квітня 2009 р. // Відомості Верховної Ради України.-1999.-№ 45.- Ст.397.

13. Про зайнятість населення [Текст]: [закон України: офіц.текст: за станом на 17 листопада 2009 р. // Відомості Верховної Ради України.-1991.- № 14.- Ст.170

14. Про відпустки [Текст]: [закон України: офіц.текст: за станом на 21 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України.-1997.- № 2.- Ст. 4.

15. Про оплату праці [Текст]: [закон України: офіц.текст: за станом на 23 вересня 2009 р. //Відомості Верховної Ради України.- 1995.- № 17.-Ст.121.

16. Про охорону праці [Текст]: [закон України: офіц.текст: за станом на 17 лютого 2011 р. // Відомості Верховної Ради України.-1992.- № 49.- Ст.668.

17. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) [Текст]: [закон України: офіц.текст: за станом на 24 грудня 2010 р. //Відомості Верховної Ради України.-1998.-№ 34.-Ст.227.

18. Земельний кодекс України: офіц.текст: за станом на 23 лютого 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. -№№ 3-4, Ст. 27.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма навчальної дисципліни

«Право»

(для студентів 1 курсу денної та заочної форм навчання галузі знань 1401 «Сфера обслуговування», напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа»)

Укладач: **ЄВТУШЕНКО** Марина Вікторівна

В авторській редакції

Комп'ютерна верстка: *І. О. Храпко*

План 2012, поз. 257 Р

Підп. до друку 29.05.2012 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 1,6

Зам. № 8182

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4064 від 12.05.2011 р.